

MAASEUDUN HYVINVOINTIRYHMÄN TOIMINTASUUNNITELMA

Taustaa

Suomi täyttää tänä vuonna 100-vuotta ja koko itsenäisyyden ajan meillä on ollut käynnissä muutos, jossa maaseutu on menettänyt väestöä ja kaupungit ovat kasvaneet. Erityisesti pääkaupunkiseutu on kasvanut voimakkaasti mutta myös maaseutukeskukset ovat voimistuneet merkittävästi. Meillä on kuitenkin edelleen elinvoimainen maaseutu, joka tuottaa suomalaisille puhdasta ruokaa ja jossa on huomattavan paljon vapaa-ajan asuntoja virkistytymiseen ja samalla oiva mahdollisuus erilaisiin hyvinvointia lisääviin harrastuksiin. Maaseudulla on myös erilaista yritystoimintaa ja digitaalisten palvelujen myötä on mahdollista edelleen monipuolistaa ja kehittää maaseudulla tapahtuvaa yritystoimintaa esimerkiksi matkailua ja erilaisia hyvinvointipalveluja.

Vuosien saatossa myös maatalous on muuttunut merkittävästi. Tilakoon kasvaessa työmäärä on lisääntynyt. Koneellistuminen on jatkunut ja uuden tekniikan käyttö on lisääntynyt. Nämä ovat auttaneet työmäärän hallinnassa mutta samalla myös ammattitaitovaatimukset ovat kasvaneet. Monet yrittäjät tekevät muita töitä oman työnsä ohessa ja urakoivat toisille yrittäjille sekä antavat myös naapuriapua. Urakointipalvelut ja toimivat lomituspalvelut auttavat työmäärän ja -kuormituksen hallinnassa.

Taloudelliset seikat vaikuttavat merkittävästi ostopalveluiden käyttöön ja myös työkuormitukseen. Vuoden 2015 jälkeen taloustilanteen vaikeutumisen myötä monien yrittäjien jaksaminen on ollut koetuksella. Yrittäjäosaamisen lisääminen on keskeistä taloudellisen menestymisen kannalta, mutta myös henkisen kuormituksen hallinnassa. Hyvinvoinnin edistämässä sosiaalisen tuen merkitys on suuri.

Vaikka hyvinvointi on lisääntynyt ja eliniän odote on parantunut niin maaseudun ja yhteiskunnan muutoksessa on edelleen tehtävä työtä hyvinvoinnin edistämiseksi. Elintavat mm. liikunta, ravitsemus ja lepo vaikuttavat terveyteemme. Tarvitaan myös elämänhallinnan taitojen kehittämistä ja ihmisten kykyä tunnistaa omaa terveydentilaansa l. terveyslukutaidon kehittämistä.

Monissa terveystutkimuksissa on havaittu, että yhteisöllisyydellä on suojaava vaikutus terveyden ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Yhteisöllisyys selittää eniten eliniän odote-eroja Länsi- ja Itä-Suomen välillä. Keskeistä hyvinvoinnissa ja sen kokemisessa on henkisellä terveydellä ja sosiaalisilla suhteilla. Verkostoitumisen edistäminen ja sitä kautta sosiaalisten suhteiden kehittyminen on merkittävä keino ylläpitää ja lisätä hyvinvointia maaseudulla niin yrittäjien kuin myös heidän lähipiirinsä keskuudessa.

Hyvinvointiryhmän tavoite

Hyvinvoinnin edistäminen maaseudulla.

Hyvinvointiryhmän erityistavoitteet

1. Ihmisten aktivoiminen oman elämänhallinnan taitojen kehittämiseen
2. Ihmisten aktivoiminen verkostomaiseen toimintaan hyvinvoinnin edistämiseksi
3. Välittäjäorganisaatioiden aktivoiminen verkostomaiseen toimintaan hyvinvoinnin edistämiseksi
 - yrittäjien keskinäisen verkostoitumisen ja yhteistoiminnan edistäminen
 - työhyvinvoinnin edistäminen maaseudun työpaikoilla

Toiminnalliset tavoitteet

1. Ihmisten aktivoiminen oman elämänhallinnan taitojen kehittämiseen

1.1. Kehitetään mobiilisovellus terveyden ja hyvinvoinnin omaseurantaan yksilöiden terveyslukutaidon edistämiseksi

1.2. Mielenterveyden ensiapu ABC - koulutuksen levittäminen maaseudulla

- Mielenterveysseura mukaan kumppanuustorille maaseutuparlamenttiin

2. Ihmisten aktivoiminen verkostomaiseen toimintaan hyvinvoinnin edistämiseksi

2.1. Kylätoiminnan ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden aktivointi hyvinvoinnin edistämiseen

2.2. Käy kylässä kampanja! - Avoimet kylät v. 2018

- Pyritään edistämään yhteisöllisyyttä ja sen tuomaa hyvinvointia kampanjalla

2.3. Maaseudun hyvinvointiteko kilpailu "ilmianna hyvinvointiteko". Toteutetaan sosiaalisen median kautta ensisijaisesti

3. Välittäjäorganisaatioiden aktivoiminen verkostomaiseen toimintaan hyvinvoinnin edistämiseksi

- yrittäjien keskinäisen verkostoitumisen ja yhteistoiminnan edistäminen
- työhyvinvoinnin edistäminen maaseudun työpaikoilla

3.1. Yrittäjien kiltaryhmätoiminnan ja siihen liittyvän hyvinvointikoulutuksen levittäminen

3.2. Seminaari hyvinvointihankkeiden vetäjille - hyvinvoinnin tukeminen teemana ja hankevetäjien jaksaminen ja myötäüupuminen

3.3. Työhyvinvointiverkoston ja -toiminnan markkinoiminen

- Kuntien uudistuva rooli työhyvinvoinnin edistämässä?
- Saadaanko työhyvinvointi teemana nostettua vaalikoneisiin kuntavaaleissa?

Toiminnan arviointi

1.1.1. Onko mobiiliversio saatu aikaan ja paljon sitä on käytetty v. 2018 loppuun mennessä.

1.1.2. Mielenterveysseuran arviointi siitä miten paljon kampanjamme on edistänyt mielenterveyden ensiapukoulutuksen leviämistä?

2.2.1. Kylätoiminnan toimijoille ja muille 3 sektorin toimijoille tehtävä kysely - miten rooli hyvinvoinnin edistäjänä on edennyt?

2.2.2. Miten on kannustettu käymään kylässä? Onko hyvinvointi saatu teemaksi?

2.2.3. Toteutuuko kilpailu? Osallistujien määrä? Mediasta seurataan hyvinvointitekoja!

3.3.1. Mielenterveysseuran arviointi siitä miten paljon kampanjamme on edistänyt yrittäjien hyvinvoinnin ABC:n leviämistä?

3.3.2. Seminaarin toteutuminen ja palautekysely osallistujille.

3.3.3. Järjestetyt tilaisuudet ja palaute niistä?

Ryhmän kokoonpano

- Koordinaattori Jalmari Heikkonen, Työterveyslaitos
- Sihteerit: Teemu Hauhia ja Lauri Hyttinen, verkostopalvelut
- Maire Lumiaho, MTK
- Sirpa Lintunen, MTK Pohjois-Savo
- Pirjo Saari, Mela
- Riitta Seppälä, Varavoimaa-Farmarille hanke
- Harri Hellsten, Suomen Yrittäjät
- Rauno Hanhela, Työturvallisuuskeskus
- Mikko Rissanen, Sosiaali- ja Terveysministeriö

Lisäksi ryhmään otetaan tarvittaessa määräajaksi ryhmän aktiviteetteja tukevia asiantuntijajäseniä eli näin ryhmä tulee elämään ajan kuluessa.

Toimintatapa

Edistämme verkostoitumista mahdollisimman laajasti eri toimijoiden kanssa siten, että kaikki ne toimijat joilla on mahdollisuus auttaa hyvinvoinnin edistämässä voisivat olla edistämässä maaseudun hyvinvointia. Työvälineitä ovat mm. seminaarit ja erilaiset tapahtumat, hyvien käytäntöjen levittäminen eri viestimien avulla. Viestintä on keskeisessä roolissa työssämme ja sitä suunnitellaan ja koordinoidaan yhteistyössä maaseutuohjelman viestintäryhmän kanssa ja ohjelman viestintäverkostoa tehokkaasti hyödyntäen.

Työryhmä tulee arvioimaan maaseutuohjelman nykyisiä tapoja edistää hyvinvointia maaseudulla. Tulemme tekemään analyysiä maaseutuohjelman nykyisistä tavoista edistää hyvinvointia ja tekemään ehdotuksia jatkotyöhön.

Muodostamme valtakunnallisia teemoja yhteistyössä hyvinvointihankkeiden kanssa ja saamme aikaan valtakunnallista vaikuttavuutta.

Ryhmään tullaan kutsumaan täydentävää asiantuntemusta eri toimintojen tueksi, riippuen siitä millaista tapahtumaa tai asiakokonaisuutta ollaan toteuttamassa. Nämä ns. asiakohdalliset ryhmät kootaan määräajaksi kyseessä olevaa tehtävää varten. Ydinryhmä

pysyy koko toimikauden sellaisenaan, mikä varmistaa jatkuvuuden ja yhteisen vastuun kantamisen.

Työryhmä tulee työssään hyödyntämään omien tausta-organisaatioiden verkostoja ja -tapahtumia sekä muita käytettävissä olevia resursseja mahdollisuuksien mukaan. Näin vältämme päällekkäisen työn tekeminen ja varmistamme mahdollisimman suuren vaikuttavuuden.

Työryhmä tulee tekemään yhteistyötä tulevaisuuden maaseutuyrittäjyys -teemaryhmän kanssa, koska voimavarojen yhdistämisen avulla voidaan parantaa mahdollisuuksia suurempaan vaikuttavuuteen. Samalla varmistetaan se, että ymmärretään hyvinvoinnin ja menestyvän liiketoiminnan liittyvän yhteen.

Ryhmä kokoontuu 4-5 vuoden aikana ja yksi kokouksista tullaan pitämään Ahvenanmaalla, jossa ainakin yhtenä kokouskielenä käytetään ruotsia, jolloin mietitään Ahvenanmaalla järjestettävää toimintaa.

Toimenpiteet v. 2017-2018

- Ryhmä verkostoituu eri alueilla toimivien hyvinvointihankkeiden toimijoiden kanssa ja edesauttaa hanketoimijoiden työtä järjestämällä seminaarin, jossa eri toimijat voivat verkostoitua ja vaihtaa kokemuksia ja näkemyksiä toistensa kanssa. Tavoitteena on levittää hyviä käytäntöjä mahdollisimman laajalle hanketoiminnan kautta. Seminaarin tarkoituksena on myös tukea hanketoimijoiden jaksamista. Työryhmä järjestää myös seuraavana toimintavuotena vastaavan tapahtuman, jossa voidaan seurata miten on voitu hyödyntää toinen toistensa kokemuksia. Työryhmä osallistuu myös soveltuviksi katsottuihin alueellisiin hyvinvoinnin seminaareihin ja tapahtumiin yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa.
- Osallistumme Leppävirralla järjestettävään maaseutuparlamenttiin, jossa järjestämme työpajan hyvinvoinnin edistämisestä maaseudulla. Työpaja toteutetaan learning-cafe menetelmällä, jossa seminaarin vetäjinä on ryhmämme jäseniä. Työpajan avulla saamme lisää ideoita seuraavan vuoden toimintaan
- Järjestetään yhteinen tapaaminen v. 2017 aikana yrittäjyysryhmän kanssa, jotta voidaan sopia yhteistyöstä heidän kanssaan esim. yhteistyö hyvinvointiyrittäjyyden edistämisessä (Green care toiminta)
- Verkostoidutaan työelämä 2020 hankkeen kanssa. Suomen kilpailukyvyn perustana ovat hyvin toimivat, tulokselliset ja uutta työtä luovat työpaikat. Työelämä 2020 haastaa työpaikat kehittämään toimintaansa ja toimintatapojaan omista lähtökohdistaan. Kehitystyö on mahdollista niin pienillä kuin suurilla työpaikoilla toimialasta riippumatta. Markkinoidaan tapahtumia myös maaseudun yrittäjille eri verkostojen kautta sekä niissä tapahtumissa, joihin osallistumme.
- Tiedotetaan myös työpaikkojen työhyvinvointiverkostosta. TyhyverkostoX on työpaikkojen toimijoiden ja asiantuntijoiden kohtaamispaikka. Verkosto on tarkoitettu kaikille työpaikkojen toimijoille, jotka ovat kiinnostuneita työpaikan työhyvinvoinnista ja sen kehittämisestä ja jotka ovat valmiita sitoutumaan verkoston tavoitteisiin ja toimintaperiaatteisiin.

- Markkinoimme Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämiä Yritys-Suomi internet sivuja ja niiden kautta saatavia palveluja maaseudun yrittäjille eri verkostojen ja tapahtumien kautta.
- Järjestämme Työterveyslaitoksen organisaatiota hyväksi käyttäen työterveyshuolloille ja muille hyvinvoinnin toimijoille kahden päivän valmennuksen henkisen hyvinvoinnin edistämiseksi maaseudun yrittäjille ja työpaikoille. Tilaisuuksia järjestetään v. 2017 aikana syyskuussa Tampereella ja Kuopiossa sekä lokakuussa Oulussa.
- Järjestämme puolen päivän koulutustilaisuuksia vaikeiden asiakastilanteiden kohtaamisesta kaikille halukkaille, jotka kohtaavat työssään vaikeita asiakastilanteita maaseudulla. Tilaisuuksia järjestetään 10-15.
- Järjestämme maaseudun yrittäjyysryhmän kanssa yhteisen seminaarin hyvinvoinnin tutkijoiden kanssa.
- Markkinoimme maaseudun tukihenkilöverkoston palveluja eri tapahtumissa.
- Osallistumme messutapahtumiin, joissa voimme levittää hyvinvoinnin sanomaa kukin oman organisaationsa osaston yhteydessä.

Toimintasuunnitelmaa täydennetään v. 2017 lopulla

Yhteistyöverkostoomme kuuluvat mm.

ELY-keskukset, MTK, Mela, pankit, ProAgria, Suomen Yrittäjät, SPR, Seurakunnat, Työterveyslaitos, Työturvallisuuskeskus ja sen työalatoimikunnat, työntekijä- ja työnantajajärjestöt, hyvinvointihankkeet, maaseutuelinkeinoviranomaiset, metsähyvinvoinnin verkosto, kylätoimijat, Leader ryhmät